

tsdragers eener vergaderingen. van ongegronde voor de meerdere plaatselijke kerk, dat de kerkeraad doen wat des is", "Oud of

Dr F. L. Rutgers t, zonder echter agen.

ijkbaar ingezien, sschen het Doleantie voorgegaan rk geldende, en eenenstemt, ook mede Prof. P. J. H. Kuyper werd zich vergist in elijke stelsels dit

of dit nieuwe leantiekerrecht, or de Doleantie kerkrecht, geerde Kerk vóór het artikel van de vorige week,

niet gezegd, dat f is. Zij zou juist kan nader geom de duidelijke en iets doet, en j zoo, maar dan ijk te verklaren,

ks, dat wanneer nogelijk ook on den arbeid van f klaagt over, en en of ook schen in vroeger jaren, ar zulk een bekerkerrechtelijke en opgeeft. GREIJANUS.

schrijft Prof. Dr. juiste polemiek", hebben, volgt het

u weer door De et, blijkbaar met en hoofdredacteur strijd te brengen. A. Kuyper voortzetten zijn. Zoo d over de zoogen citeert van Dr p dit filosofie, dat dit met ons ad. Het gold een en degenen, die el bruikbaar was, el daar maar ge wel degelijk de nde ik aan met of bewaarde het an de lezers van

f voor het promo jn. Hij had zelf vorige week bestemd,

m van geschied

ing van werk-

ichting van bij-

nte organisaties

die tot het doel

lijk misdeelden,

ereeniging voor

noode hebben,

pen onderschei-

nderwijs:

ge kinderen.

ren.

linquente kinde-

huizen, opvoe-

ing en Meisjes-

n met hen, die en belast zijn).

nenwerking met ing 8), Meisjesbe-

toen de stichting der Vrije Universiteit aan de orde was en daarbij ook de vraag, of zij wel doctorsgraden verleenen mocht, den wensch uitgesproken, dat de Theologische School daartoe mocht overgaan. Wanneer men nu weet, dat niet alleen Dr Bronsveld, maar ook de invloedrijke „Nieuwe Rotterdamsche Courant" het recht om te promoveeren aan een Vrije niet door den Staat gestichte Hoogeschool betwistte, dan is die uitspraak van Dr A. Kuyper destijds wel te begrijpen. Maar wat Dr Veenhof verzwijgt voor zijn lezers, is, dat Dr Kuyper op de Synode te 's-Gravenhage, toen het voorstel gedaan werd, om aan de Theologische School het promotierecht te verleenen, dit bestreden heeft, en na afloop der Synode in „De Standaard" een artikel schreef, waarin hij het besluit der Synode om dit niet te doen, als een der beste besluiten dezer Synode prees.

Een dergelijke polemiek voort te zetten, door telkens aan te tonen, hoe Dr Veenhof eenzijdig zijn lezers voorlicht, heeft weinig zin. Dr A. Kuyper is ook ten opzichte van de kerkrechtelijke quaesties, die thans aan de orde zijn, zichzelf niet altoos gelijk gebleven. In zijn Tractaat over de Reformatie heeft hij geen journalistiek arbeid geleverd, maar meer systematisch zijn denkbeelden uiteengezet. Daar kan men dus 't best zijn denkbeelden vinden, waar hij de verschillende stelsels van kerkrecht bespreekt. In zijn polemiek tijdens den Doleantie-strijd, toen het ging tegen de hiërarchie der Hervormde Kerk, heeft hij misschien wel eens te sterk het accent gelegd op de zoogenaamde autonomie der plaatselijke Kerk. Dr Veenhof haalt alleen uit deze polemiek citaten aan, maar verzwijgt wederom hetgeen Dr A. Kuyper in zijn Tractaat der Reformatie schreef.

Hierop moge ik het volgende antwoorden:

a. Nooit is mijn bedoeling geweest „den tegenwoordigen Hoofdredacteur van „De Heraut" met zijn Vader in strijd te brengen". Het eenige wat ik deed en eventueel zal blijven doen, is het woord van Dr A. Kuyper Sr over allerlei kwesties, die thans aan de orde zijn, door geven, in de vaste overtuiging, dat daarmee de waarheid en de vrede gediend worden! Prof. Kuyper heeft meermalen getoond tegen predikanten, die met name Dr A. Kuyper en zijn werk wilden negeren. Met dien toorn kan ik volkomen instemmen — al geloof ik niet, dat de Kuyper-verachting daar gevonden werd, waar Prof. Kuyper ze vermoedde. Het niet rekenen met het woord van Dr A. Kuyper Sr is dom, pedant en ondankebaar. Het volgen van de hoofdlijn van Dr A. Kuyper's streven — ik zei het meermalen — is een levenskwestie voor het Gereformeerde volksdeel. Maar wanneer dan werkelijk de opinies van Dr Kuyper naar voren geschoven worden, moet niet zoo maar aan een kwade bedoeling worden gedacht.

b. Dit eerst in het algemeen. Nu moge ik nagaan of er iets oneerlijks is aan te wijzen in mijn citeeren in de gevallen, welke Prof. Kuyper noemt.

Eerst de kwestie van de onsterfelijkheid der ziel. Inderdaad, wanneer ik had willen aantonen met mijn citaat, dat Dr A. Kuyper de onsterfelijkheid der ziel loochende, onsterfelijkheid genomen in den zin van voortbestaan, dan zou mijn citeeren door en door oneerlijk zijn geweest. Wat schreef ik evenwel? Dit: „isprekt vanzelf, dat niemand er ook maar in de verste verte aan gedacht zal hebben het voortbestaan der ziel te loochenen. Wie zoo iets zou doen plaatst zich onmiddellijk buiten de kerk van Jezus Christus, ja zelfs buiten het Christendom". („Ref." 22 Jan. 1937.) Wanneer ik dus met mijn citaat had willen aantonen, dat Dr A. Kuyper „de onsterfelijkheid der ziel" loochende, zou ik hem, naar mijn eigen woorden, buiten het Christendom plaatsen! Kan men nu in ernst beweren, dat ik zoo iets wilde doen?

Nadrukkelijk heb ik gezegd waar het m.i. over ging, n.l. over de kwestie „of de uitdrukking „onsterfelijkheid" der ziel wel door den beugel kan, of ze wel schriftuurlijk is, n.l. als aanduiding van de leer, dat de zielen van alle menschen zullen blijven voortbestaan, hetzij

scherming en Moederschapszorg te Heerlen):

1. Veroordeelden en misdadigers.
2. Alcoholisten en landloopers.
3. Prostituees.
4. Ongehuwde moeders.

Groep D. De eigenlijke patiënten (het specifieke gebied van de gestichtsgeneesheeren en psychiaters):

1. Idioten.
2. Epileptici.⁹⁾
3. Geesteszieken.
4. Zenuwzieken en psychopathen.¹⁰⁾

De Ned. Herv. Vereeniging voor Geestelijke Volksgezondheid tracht haar doel, het behartigen van de psychische hygiëne op den grondslag van Gods Woord, te bereiken door (art. 5 van de statuten):

1e. voorlichting te geven omtrent en propaganda te maken voor Geestelijke Volksgezondheid;

2e. het nemen en bevorderen van maatregelen, welke eenzijdig strekken om de geestelijke gezondheid op hooger peil te brengen;

anderzijds ten doel hebben om het ontstaan van geestesafwijkingen in den breedsten zin genomen te voorkomen;

of als deze geestesafwijking zich reeds openbaarde haar te behandelen;

3e. het voor zoover mogelijk bevorderen van de totstandkoming en uitvoering van wetten, algemeene maatregelen van bestuur en andere be-

9) Toevallijders.

10) Personen met voldoende intellect, doch met karakterfouten, die hen in botsing brengen met de maatschappij.

in de eeuwige vreugde, hetzij in de eeuwige pijn". (id.)

Men kan het met deze diagnose niet eens zijn, maar ik heb wel het recht te vragen om mijn citeeren in het licht van deze uitspraken te beoordeelen!

Bovendien gaf ik zeer omstandig en nauwkeurig het historisch verband weer, waarin door Dr A. Kuyper die uitspraak werd gedaan.²⁾

c. Dat Dr Veenhof over deze kwestie het stilzwijgen bewaarde, is niet juist! In de „Persschouw" van „De Reformatie" van 23 April 1937 vindt men een lang artikel van Prof. Kuyper, waarin hij ook over deze kwestie handelde. Het artikel werd op mijn verzoek in de „Persschouw" onverkort opgenomen. En in „De Reformatie" van 14 Mei 1937 schreef ik een artikel van twee kolommen over deze aangelegenheid. Uitvoerig heb ik daarin Prof. Kuyper geantwoord! Ik heb dus Prof. Kuyper's bezwaren wel aan de „Reformatie"-lezers meegedeeld — maar mijn antwoord kwam helaas den „Heraut"-lezers nimmer onder het oog!

d. Nu iets over het promotie-recht-citaat.

Ook hiermee staat het anders, dan Prof. Kuyper het voorstelt.

Ik heb er niet aan gedacht Dr A. Kuyper als voorstander van het promotie-recht den volke voor te stellen. Ik had dat eens moeten probeeren! 'k Vermoed, dat er een homerisch gelach in onze kringen zou zijn opgegaan over zooveel onnoozelheid! Ieder meelevend Gereformeerde weet wel beter!

Nee, de zaak staat zoo: Ik schreef een serie artt. naar aanleiding van het Kuyper-jubileum, onder den titel: Kuyperiana. Daarin gaf ik allerlei merkwaardige, pikante, onvermoede, litterair-schoone, historisch belangrijke uitspraken van Dr Kuyper.

Daaronder nam ik ook op die uitspraak over het promotierecht. Aantonende, dat deze woorden geschreven werden nadat Dr Kuyper het probleem van theol. studie en faculteit en de Kerk historisch had onderzocht.

Wat was al. Er schuilt wel wat humor in en om dit citaat, maar een tikje humor is vooral in onze kerkelijke wereld van vandaag een weldadig medicijn.

e. En dan tenslotte de stukken van Dr Kuyper over het recht der meerdere vergaderingen. Daarmee staat het anders. Met die artt. heb ik inderdaad bedoeld te geven een objectieve weergave van Dr Kuyper's meening in dezen. Over verschillende kerkrechtelijke kwesties — ik denk aan het vrouwenkiesrecht en den invloed der gemeente op de benoeming der kerkeraadsleden — heeft Dr Kuyper op zeer verschillende wijze geoordeeld. Soms lijnrecht tegen elkaar ingaande. Zou men Dr Kuyper's meening over dergelijke punten willen geven, dan zou men alle betoogen moeten opnemen, pro en contra. Maar ten aanzien van de bevoegdheid der meerdere vergaderingen is dat, voor zoover ik weet, niet het geval. Daarin bleef Dr A. Kuyper zichzelf volkomen gelijk. Mocht evenwel iemand een uitspraak van Dr Kuyper kennen, waarin hij zich over deze materie anders uitlaat dan in de stukken welke ik overnam, dan zal ik die gaarne in „De Reformatie" opnemen! 't Is me in dezen om de volle waarheid te doen. Ik ken evenwel van Dr A. Kuyper geen andere opvattingen omtrent de meerdere vergaderingen, dan die welke ik doorgaf.

Met verbazing las ik in „De Heraut" de opmerking „Dr Veenhof haalt alleen uit deze polemiek citaten aan, maar verzwijgt wederom hetgeen Dr A. Kuyper in zijn Tractaat der Reformatie schreef".

Hierin vergist Prof. Kuyper zich zeer. En de vraag moet wel opkomen: las Prof. Kuyper wel wat ik van zijn Vader overnam? In „De Reformatie" van 15 Juli j.l. heb ik groote stukken uit dat Tractaat overgenomen. Twee kolommen, compres gedrukt! Ook weer objectief weergevende wat Dr

2) Men leze de artikelen van Prof. Dijk in „De Bazuin" van April en Mei 1938.

moeiingen, die betrekking hebben op het voorkomen van schade aan de geestelijke volksgezondheid, inzonderheid geestesziekte en op de bescherming, behandeling, opvoeding en verzorging, in den ruimsten zin, van geestelijk misdeelden.

Deze middelen wil zij o.m. verwezenlijken door:

1. het in studie nemen van vraagstukken en het organiseren van wetenschappelijke bijeenkomsten en congressen;
2. het verspreiden van geschriften;
3. het bevorderen van kennis van kinderpsychologie, zoowel bij ouders als bij onderwijzers en artsen;
4. het bevorderen van het geven van geschikt onderwijs aan geestelijk in eenig opzicht misdeelden;
5. het bevorderen van het te werk stellen van en van werkverruiming voor geestelijk in eenig opzicht misdeelden;
6. het samenwerken met verwante organisaties in binnen- en buitenland;
7. alle andere wettige middelen, die tot het doel kunnen leiden.

Ter bestudeering van en adviseering over bepaalde onderwerpen werden de volgende secties gevormd:

Sectie I. Het huwelijksvraagstuk.

Bestrijding van zuchten (alcoholisme, morphisme) en van ontucht als noxen¹¹⁾ der geestelijke volksgezondheid, bioscoop, dancing, enz., literatuur (pornographie).¹²⁾

11) Schadelijke invloeden.

12) Onzedelijke lectuur.

Kuyper in dat prachtige boek over de meerdere vergaderingen schreef.

Om aan te tonen, dat ik er in alle oprechtheid naar streefde zoo objectief mogelijk weer te geven wat Dr A. Kuyper in dezen dacht, wil ik er nog op wijzen, dat ik alleen stukken overnam, geschreven nadat het beoemde Tractaat gereed gekomen was. Geschreven dus, nadat Dr Kuyper tot een definitief oordeel in deze belangrijke kwestie was gekomen.

Hiermede hoop ik Prof. Kuyper voldoende te hebben beantwoord en zijn bezwaren te hebben weggenomen. Ik moge Prof. Kuyper nogmaals de verzekering geven, dat er onder de jongere predikanten velen zijn, die het werk van zijn Vader met diepe bewondering beschouwen en er zich al meer in verdiepen. Zij willen met denzelfden hartstocht als hij zich geven aan de doorwerking der Gereformeerde beginselen. Zij hebben door hem de schoonheid en rijkdom van Verbond, Doop, Geloof en nog zooveel meer mogen ontdekken. En in zijn spoor willen ze zich verzetten tegen de slaphed en halfheid, het kerkelijk indifferentisme en het coquetteeren met allerlei secten en stroomingen van methodistischen en plëtistischen oorsprong, zooals die helaas ook in onze kringen te vinden zijn — en sterker worden.

H.

C. V.

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (VI.)

98. Wat is de RECHTERHAND DES VADERS, aan welke Christus gezegd wordt te zitten?

Dat is de heerschappij van hemel en aarde, waardoor alle dingen tezamen bestuurd worden, en waardoor vooral de Kerk vergaderd en bewaard wordt; en de openbaring van deze heerlijkheid, zooals ze in het oog valt voor de schepselen.

99. Waarom wordt dit Gods rechterhand genoemd?

De gelijkenis is ontleend aan de vorsten, die aan hun rechterhand hen plaatsen, aan wie zij afwisselend het bestuur van het rijk toevertrouwen.

100. Wat is het dus: te zitten aan deze rechterhand?

Dat de Zone Gods het Hoofd der Kerk, der engelen en der menschen is en die Persoon, door Wien de Vader onmiddellijk alle goede dingen in allen ten uitvoer brengt; en dat Hij deze heerlijkheid in de mensche lijke natuur, die boven alle hemelen en alle schepselen verheven is, op zichtbare wijze manifesteert.

101. Verklaar, wat het beteekent: te gelooven in Christus, die ter rechterhand Gods zit?

Het is in ons hart overtuigd te zijn, dat Christus onze Broeder en ons vleesch, daarom de heerschappij over de wereld verworven heeft, opdat Hij die met ons deele; maar nu ondertusschen, totdat wij in het volkomen bezit er van zullen gesteld zijn, ons beschermt, regeert en met de gaven van Zijn Geest vervult.

102. Wat is de zin van deze woorden: VANWAAR HIJ KOMEN ZAL OM TE OORDEELEN DE LEVENDE EN DE DOODEN?

Dat Christus op den jongsten dag, met goddelijke macht en majesteit, voor aller oog van den hemel zal wederkomen, zooals de discipelen Hem hebben zien opvaren, en dat Hij zal oordeelen alle menschen, die van het begin der wereld hebben geleefd en hen, die dan nog in leven zullen zijn; opdat Hij allen, die waarlijk in Hem geloofd hebben, in de hemelsche samenleving tot Zich overbrengt; maar de overigen neerwerpe in het eeuwige vuur bij den duivel en zijn engelen.

103. Wat is derhalve: te gelooven in Christus, die als Rechter zal wederkomen?

Het is met dien troost zich te sterken, dat Christus na eenigen tijd zal wederkomen, om ons, nadat alle goddeloozen in de eeuwige straf zijn geworpen, van alle geestelijk en lichamelijk kwaad te bevrijden; en om die onschuld, die wij in Hem bezitten, voor 'toeg van alle schepselen te openbaren, en om ons tot Zich op te nemen, opdat wij eeuwig bij Hem mogen zijn.

R.

G. B.

Sectie II. Werkloosheid.

Sectie III. Opvoedkunde, onderwijs en jeugdbeweging.

Sectie IV. Het Kind.

Sectie V. Zenuwzieken, idioten, zwakzinnigen en psychopathen.

Sectie VI. Onmaatschappelijken.

Sectie VII. Het cultuurleven.

Handel, rechtspraak, kunst en religie.

De Vereeniging voor geestelijke volksgezondheid op gereformeerden grondslag tracht haar doel, de bevordering der psychische hygiëne, op den grondslag der Hellige Schrift naar de opvatting van de Ned. Geref. Belijdenisschriften, te bereiken:

a. door het bestudeeren van de vragen op het terrein der geestelijke volksgezondheid en het voortaan van het diensvolgens verkregen inzicht;

b. door het bevorderen en zelf ter hand nemen van practischen arbeid op dit terrein.

Deze uitweiding over de doelstelling van verschillende vereenigingen voor geestelijke volksgezondheid en de middelen, waardoor zij trachten dit doel te verwezenlijken, was noodig om zich een juist begrip te vormen van geestelijke volksgezondheid en om te verstaan wat de beweging voor psychische hygiëne eigenlijk wil. Haar taak is drieledig: voorzorg, zorg en nazorg, of anders gezegd: voorkomen, genezen en beschermen. Haar gebied omvat zoowel de gezonden als de zieken, zoowel de geestelijk-normalen als de geestelijk-abnormalen.

D.

A. C. D.